

ПРАКТИЧНА ЛЕКЦИЈА

Përemrat lidhorë dhe të pacaktuar

Категорија на лекцијата: Mësimet e gjuhës shqipe

Përemrat «që» dhe «i cili» për fjalitë e varura, si dhe «dikush, askush, ndonjë, çdo» për sasi e qenie të papërcaktuara.

Përemrat lidhorë dhe të pacaktuar

Këto janë dy grupe përemrash me funksione krejt të ndryshme: **lidhorët** bashkojnë një fjali të varur me një emër të fjalisë kryesore; **të pacaktuarit** tregojnë qenie, sende ose sasi që nuk përcaktohen saktësisht.

Përemrat lidhorë

Forma	Përdorimi	Shembull
që	i pandryshueshëm, forma më e zakonshme	Libri që lexova ishte i bukur.
i cili	mashkullore njëjës	Djali i cili erdhi është kushëriri im.
e cila	femërore njëjës	Vajza e cila na ndihmoi ishte Arta.
të cilët	shumës mashkullor	Nxënësit të cilët morën pjesë fituan.
të cilat	shumës femëror	Fjalët të cilat mësuam janë të reja.
të cilin / të cilën	kallëzore	Njeriu të cilin takova ishte mësuesi im.
të cilit / së cilës	gjinore, dhanore	Nxënësi të cilit i dhashë librin.

Cilin të zgjedh? Në ligjërimin e përditshëm **që** është më i natyrshëm dhe gjithmonë i saktë. Format e **i cili** preferohen në ligjërimin zyrtar e shkencor dhe kur duhet qartësi për rasën ose kur pas emrit vjen një parafjalë: *Shtëpia **në të cilën** banoj është e vjetër.*

Përemrat e pacaktuar

Grupi	Format	Shembull
Për njerëz	dikush, askush, kushdo, secili, të gjithë	Dikush të kërkoi.
Për sende	diçka, asgjë, gjithçka, çdo gjë	Nuk kam asgjë për të thënë.
Për sasi	disa, ca, shumë, pak, ndonjë	Disa nxënës munguan.
Përgjithësues	çdo, secili, gjithsecili	Çdo ditë shkoj në punë.

Rregulli i mohimit të dyfishtë

Ky është ndryshimi më i madh nga anglishtja: kur fjalia përmban **askush, asgjë, asnjë**, folja **duhet** të mohohet gjithashtu me **nuk** ose **s'**:

- **Askush nuk** erdhi. — jo Askush erdhi.
- **Asgjë nuk** ndryshoi.
- **Asnjë** nxënës **nuk** mungoi.

Pas «çdo» dhe «ndonjë»

Të dy kërkojnë **emër në njëjës të pashquar**:

- **çdo ditë**, jo çdo ditët.
- **ndonjë pyetje**, jo ndonjë pyetjet.

Ndonjë përdoret sidomos në pyetje dhe në fjali kushtore: A ke **ndonjë** pyetje?

Fjalët sinjalizuese

Një emër i ndjekur menjëherë nga një fjali që e përcakton kërkon përemër lidhor. Fjalitë mohore me **as-** kërkojnë gjithmonë **nuk** ose **s'** te folja.

Gabimet e zakonshme

Gabim	Saktë	Pse
Askush erdhi.	Askush nuk erdhi.	mohim i dyfishtë i detyrueshëm
Njeriu i cilin takova.	Njeriu të cilin takova.	kallëzorja kërkon të <i>cilin</i>
Vajza i cili na ndihmoi.	Vajza e cila na ndihmoi.	përshtatja në gjini
çdo ditë	çdo ditë	njëjës i pashquar
Nuk kam diçka për të thënë.	Nuk kam asgjë për të thënë.	në fjali mohore përdoret <i>asgjë</i>

Provo vetë

1. Libri ___ lexova ishte interesant. (*që*)
2. Vajza ___ na ndihmoi është motra e Benit. (*e cila*)
3. ___ nuk erdhi në mbledhje. (*Askush*)
4. A ke ___ pyetje? (*ndonjë*)
5. ___ ditë shkoj në punë me autobus. (*Çdo*)

Burime dhe referenca

- *Gramatika e gjuhës shqipe I – Morfologjia*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Gramatika e gjuhës shqipe II – Sintaksa*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2002.
- *Drejtshkrimi i gjuhës shqipe*, Instituti i Gjuhësisë dhe i Letërsisë, Tiranë, 1973.
- *Fjalori i gjuhës shqipe*, Akademia e Shkencave e Shqipërisë, Tiranë, 2006.